

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 284/2019-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 25. júna 2019 predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], zastúpenej advokátskou kanceláriou BIZOŇ & PARTNERS, s. r. o., Hviezdoslavovo námestie 25, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Juraj Bizoň, LL.M., vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Nitra č. k. 25 C 443/2016-271 zo 14. januára 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. mája 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED] (ďalej aj „sťažovateľka“ alebo „žalobkyňa“), zastúpenej advokátskou kanceláriou BIZOŇ & PARTNERS, s. r. o., vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd [ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza LISTINA

ZÁKLADNÝCH PRÁV A SLOBÔD ako ústavný zákon Federálneho zhromaždenia Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky (ďalej len „listina“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Nitra (ďalej aj „okresný súd“) č. k. 25 C 443/2016-271 zo 14. januára 2019 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľka ako žalobkyňa podala 16. septembra 2015 na okresnom súde žalobu o určenie spoluvlastníctva k nehnuteľnosti proti žalovanej obchodnej spoločnosti Poľnohospodárska pôda s. r. o. (ďalej aj „žalovaná“) v súvislosti s kúpnu zmluvou, na základe ktorej od nej žalovaná odkúpila pozemok spadajúci pod Strategický park Nitra pre Jaguar Land Rover. Túto skutočnosť sa sťažovateľka dozvedela až po povolení vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností.

3. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti uvádza, že na základe protestu prokurátora Okresnej prokuratúry Nitra Okresný úrad Nitra, katastrálny odbor rozhodnutím č. ÚP 16/2015 z 2. novembra 2015 zrušil svoje rozhodnutie o povolení vkladu v prospech žalovanej a odvolací správny orgán Okresný úrad Nitra, odbor opravných prostriedkov, referát katastra nehnuteľností toto rozhodnutie potvrdil rozhodnutím č. UPo 36/2016-4/Br z 27. januára 2016 z dôvodu, že kúpnu zmluvu uzavretú medzi sťažovateľkou a obchodnou spoločnosťou Poľnohospodárska pôda s. r. o. vyhodnotil ako absolútne neplatný právny úkon. Vzhľadom na tieto okolnosti sa sťažovateľka stala opätovne vlastníčkou pozemku, ktorý bol predmetom prevodu. Tým odpadol právny dôvod podanej žaloby o určenie spoluvlastníckeho práva v prospech sťažovateľky ako žalobkyne, a preto podaním zo 14. októbra 2016 vzala žalobu v celom rozsahu späť.

4. Sťažovateľka ďalej opisuje chronológiu prípadu, keď Okresný súd Nitra uznesením č. k. 25 C 443/2015-156 z 3. februára 2017 konanie zastavil a žiadnej zo strán nepriznal právo na náhradu trov konania. Proti časti predmetného uznesenia týkajúcej sa výroku o trovách konania podali sporové strany odvolanie, o ktorom Krajský súd v Nitre (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 25 Co 165/2017 z 13. septembra 2017 rozhodol

tak, že napadnutú časť uznesenia okresného súdu zmenil a obchodnej spoločnosti Poľnohospodárska Pôda s. r. o. priznal náhradu trov konania proti sťažovateľke. Následne Okresný súd Nitra uznesením č. k. 25 C 443/2016-271 zo 14. januára 2019 vydaným vyšším súdnym úradníkom uložil sťažovateľke povinnosť zaplatiť obchodnej spoločnosti Poľnohospodárska Pôda s. r. o. náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania vo výške 416,11 € pozostávajúcu z trov právneho zastúpenia za to, že si podľa nej „*dovolila domáhať sa svojich práv na súde*“. Proti napadnutému rozhodnutiu obe strany sporu podali v zákonnej lehote sťažnosti, ktoré okresný súd uznesením č. k. 25 C 443/2016-310 z 19. marca 2019 (ďalej aj „uznesenie sudcu“) zamietol ako nedôvodné.

5. Sťažovateľka je toho názoru, že napadnutým rozhodnutím boli porušené jej označené práva garantované ústavou, listinou i dohovorom, a to základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pričom uvádza, že vyčerpala všetky opravné prostriedky, ktoré jej „*zákon na ochranu jej základných práv alebo slobôd účinne poskytoval, a na ktorých použitie bola oprávnená podľa osobitných predpisov*“, a ústavnú sťažnosť podala včas, pretože „*napadnuté rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť dňa 27.03.2019 v spojení s uznesením Okresného súdu Nitra č.k. 25C/443/2016-310 zo dňa 19.03.2019*“ a „*posledný deň lehoty na podanie tejto sťažnosti uplynie dňa 27.05.2019*“.

6. Podľa názoru sťažovateľky okresný súd vydal napadnuté rozhodnutie v rozpore s princípom právnej istoty vyjadreným v čl. 2 ods. 2 a 3 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia v spojení s uznesením „*Krajského súdu v Nitre*“ je všeobecné, bez riadnej argumentácie týkajúcej sa konkrétnych skutkových a právnych okolností posudzovanej veci. S poukazom na judikatúru ústavného súdu (III. ÚS 328/05, III. ÚS 116/06, III. ÚS 107/07 či I. ÚS 119/1012) sťažovateľka vytýka okresnému súdu, že si nesplnil svoju povinnosť rozhodnutie riadne odôvodniť, keď vôbec neuviedol, či úkony právnej služby, za ktoré priznal žalovanej náhradu trov právneho zastúpenia, považuje za účelné vzhľadom na to, že bola neúspešná a „*slúžili len ako obštrukcie na naťahovanie súdneho sporu*“. Sťažovateľka preto považuje napadnuté rozhodnutie za nepreskúmateľné a arbitrárne.

7. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti v podstate opakujúc dôvody, ktoré uviedla v sťažnosti podanej proti ústavnou sťažnosťou napadnutému uzneseniu vyššieho súdneho úradníka, zdôrazňuje, že okresný súd v rozpore so zákonom (§ 251 CSP) neposudzoval odôvodnenosť a účelnosť uplatnených trov konania a tento jeho záver si osvojil aj v rozhodnutí o sťažnosti vydanom sudcom.

8. V dôvodoch ústavnej sťažnosti sa sťažovateľka vracia aj k rozhodnutiam o priznaní nároku na náhradu trov konania (uznesenie Okresného súdu Nitra č. k. 25 C 443/2016-156 z 3. februára 2017 a uznesenie krajského súdu č. k. 25 Co 165/2017-235 z 13. septembra 2017), a zastáva názor, že v danej veci bol i nárok na náhradu trov konania posúdený v rozpore s rozhodnutiami ústavného súdu (II. ÚS 338/2018 a II. ÚS 569/2017) a protiústavný (I. ÚS 263/2016) je podľa sťažovateľky i právny názor krajského súdu, ktorý jej v uznesení *„v rozpore s elementárnou spravodlivosťou pripočítal za vinu to, že orgán ochrany práva si splnil svoju ústavnú povinnosť a odstránil porušenie zákonnosti, ku ktorému uzatvorením absolútne neplatnej Kúpnej zmluvy došlo“*. Podotkla, že *„konaním obchodnej spoločnosti Poľnohospodárska Pôda, s. r. o. bolo na rovnakom skutkovom základe poškodených desiatky ďalších, prevažne starších a dôverčivých ľudí, ktorí v dôsledku ústavne nesúladných rozhodnutí Krajského súdu v Nitre o povinnosti znášať trovy konania namietali porušenie svojich práv a slobôd na Ústavnom súde (II. ÚS 261/2018, II. ÚS 338/2018)“*.

9. Na základe už uvedeného sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd po pripojení spisu okresného súdu sp. zn. 25 C 443/2016 jej ústavnej sťažnosti vyhovel a vydal nasledujúci nález:

„I. Základné práva sťažovateľky [REDAKOVANÉ], trvale bytom

[REDAKOVANÉ]:

- na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky;

- na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd;

- na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,

uznesením Okresného súdu Nitra zo dňa 14.01.2019, č. k. 25C/443/2016-271, porušené boli.

II. Uznesenie Okresného súdu Nitra zo dňa 14.01.2019, č. k. 25C/443/2016-271 sa zrušuje a vec sa vracia Okresnému súdu Nitra na ďalšie konanie.

III. Okresný súd v Nitre je povinný zaplatiť sťažovateľke [REDAKOVANÉ], trvale bytom [REDAKOVANÉ], náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 415,51 EUR, na účet právneho zástupcu sťažovateľa do dvoch mesiacov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

10. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

11. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

13. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd

zistuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

14. Podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc.

15. Predmetom ústavnej sťažnosti, tak ako ho vymedzila sťažovateľka, je namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením okresného súdu č. k. 25 C 443/2016-271 zo 14. januára 2019 vydaným vyšším súdnym úradníkom, ktorým rozhodol o výške náhrady trov konania.

16. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

17. Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

18. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu...

19. Podľa § 262 ods. 1 CSP o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým konanie končí.

19.1 Podľa § 262 ods. 2 CSP o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

20. Podľa § 239 ods. 1 CSP proti uzneseniu súdu prvej inštancie vydanému súdnym úradníkom, ktoré treba doručiť, je prípustná sťažnosť.

20.1 Podľa § 248 o sťažnosti rozhodne súd prvej inštancie.

21. Nová právna úprava procesných predpisov účinná od 1. júla 2016 rozdelila rozhodovanie o trovách na dve samostatné fázy. Prvou fázou je rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania, o ktorom súd rozhodne v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí (napr. rozhodnutím vo veci samej, zastavením konania a pod.). O nároku na náhradu trov konania rozhoduje vždy sudca alebo senát, a to i bez návrhu (§ 262 ods. 1 CSP). Výrok o nároku na náhradu trov konania obsahuje každé rozhodnutie, ktorým sa konanie končí, a to aj v prípade, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo. Druhou fázou je rozhodnutie o výške nároku na náhradu trov konania. Rozhodovanie o výške náhrady trov konania sa novou právnou úpravou civilného procesu prenieslo do časti konania po jeho právoplatnom skončení, kedy výsledok sporového konania je už nespochybniteľný, a preto aj miera úspechu [prípadne iných okolností (§ 257 CSP)] z hľadiska trov je jednoznačne určená. Preto o výške trov konania rozhoduje súd uznesením, ktoré vydá vyšší súdny úradník [§ 6 ods. 1 písm. a) zákona č. 549/2003 Z. z. o súdnych úradníkoch v znení zákona č. 125/2016 Z. z. o niektorých opatreniach súvisiacich s prijatím Civilného sporového poriadku, Civilného mimosporového poriadku a Správneho súdneho poriadku a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov]. Proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka, ktoré vydá, o výške trov konania je vždy prípustná sťažnosť (§ 239 ods. 1 CSP).

22. Sťažnosť proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka je v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. rozsudok *Vilvarajah a ďalší* proti Spojenému kráľovstvu z 30. 10. 1991, sťažnosť č. 13163/87, § 121) koncipovaná ako účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru. Sťažnosť je podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 prípustná predovšetkým proti procesným uzneseniam, ktoré vydá súdny úradník z poverenia sudcu alebo na základe zákonného zmocnenia, a osobitne proti rozhodnutiam o výške trov konania vydaného súdnym úradníkom podľa § 262 ods. 2 CSP.

O sťažnosti vždy rozhoduje súd prvej inštancie (§ 248 CSP) a proti jeho rozhodnutiu už nie je prípustné odvolanie (§ 357 CSP *a contrario*) [m. m. PL. ÚS 10/2018].

III.

23. Bez potreby bližších doktrinálnych záverov k označeným ústavným právam sťažovateľky alebo citovania právnych záverov všeobecného súdu, ako aj bez potreby podrobného skúmania včasnosti podania ústavnej sťažnosti musí ústavný súd konštatovať, že právomoc na prerokovanie tejto ústavnej sťažnosti ústavným súdom nie je daná.

24. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Právomoc ústavného súdu je preto subsidiárna a uplatní sa až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ústavný súd v systéme ochrany základných práv a slobôd predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, I. ÚS 480/2013, II. ÚS 544/2017). Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

25. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný

súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

26. V zmysle už popísaných východísk možno hodnotiť, že právny poriadok Slovenskej republiky poskytuje sťažovateľke účinný právny prostriedok ochrany základných práv a slobôd – v danom prípade sťažnosť proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka podľa § 248 CSP, ktorý sťažovateľka aj využila. Ochranu jej právam ako sporovej strany mal teda v rámci systému všeobecného súdnictva poskytnúť okresný súd rozhodnutím sudcu vydaným na základe jej sťažnosti.

27. Ak sťažovateľka podala proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka sťažnosť, o ktorej bol oprávnený a povinný rozhodnúť okresný súd, konkrétne sudca okresného súdu, táto právomoc okresného súdu rozhodnúť o sťažnosti sťažovateľky v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu na ďalšie prerokovanie tejto veci.

28. Nemožno pritom opomenúť, že sťažovateľka uznesenie sudcu, t. j. uznesenie okresného súdu č. k. 25 C 443/2016-310 z 19. marca 2019 ústavnou sťažnosťou nenapadla a nenapadla predtým ani uznesenie krajského súdu č. k. 25 Co 165/2017-235 z 13. septembra 2017, na neústavnosť ktorého taktiež v ústavnej sťažnosti poukazuje.

29. Podľa § 45 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania, ak § 89 neustanovuje inak. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania t. j. aj ústavnou sťažnosťou [§ 42 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde] sa prejavuje vo viazanosti petitom, teda tou časťou ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa domáha (§ 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí rozsah predmetu konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Ústavný súd tak môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej ústavnej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorého označil za porušovateľa svojich práv. Platí to predovšetkým v situácii, keď je sťažovateľ zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05, IV. ÚS 287/2011, III. ÚS 32/2019).

30. Pretože sťažovateľka obmedzila rozsah a dôvody svojej ústavnej sťažnosti vrátane sťažnostného petitu iba na rozhodnutie okresného súdu vydané vyšším súdnym úradníkom a domáhala sa vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru „uznesením Okresného súdu Nitra zo dňa 14.01.2019, č. k. 25C/443/2016-271“ a zároveň sa domáhala zrušenia len tohto uznesenia, pričom proti nemu využila sťažnosť ako účinný prostriedok nápravy, ústavnému súdu neostalo iné ako podľa § 56 ods. 2 písm. a) a § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde odmietnuť ústavnú sťažnosť sťažovateľky pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

31. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti sa ústavný súd už ďalšími návrhmi sťažovateľky nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. júna 2019